

Přílohy

Příloha č. 1

Příklady cílů v programech LP (Harkabus, Marušáková 2004-2007, s. 72):

1. úroveň: zapamatování

Cíl: prokázat zapamatování nějakých poznatků, faktů o přírodě, lese, flóře, fauně apod.

Úkoly a činnosti na této úrovni od účastníka programu vyžadují: vybavit si, vzpomenout si, rozpoznat, reprodukovat údaje, které se naučil už dříve

Odpovědi na této úrovni učení jsou předem jednoznačně správné nebo nesprávné.

Aktivita 1: *Umět vyjmenovat, sumarizovat údaje o lesní lokalitě, ve které se nacházíme, resp. vyjmenovat nejznámější druhy rostlin a živočichů ve svém regionu.*

Aktivita 2: *Umět vyjmenovat nejběžnější výrobky ze dřeva.*

2. úroveň: porozumění

Cíl: prokázat porozumění nějakým faktům

Úkoly a činnosti na této úrovni od účastníka programu vyžadují: aby doposud poznané vyjádřil v jiné podobě nebo jiným způsobem. Původní smysl obsahu ale nemůže změnit.

Typické úkoly: vyjádřit obsah vlastními slovy, parafrázovat přečtený text, vyjádřit obsah obrazově nebo v symbolické podobě (vzorce, grafy, schémata), odlišit podstatné od nepodstatného.

Aktivita 1: *Umět vysvětlit význam lesa pro společnost*

Aktivita 2: *Umět vysvětlit koloběh vody v přírodě, princip fotosyntézy apod.*

3. úroveň: aplikace

Cíl: prokázat využití dosud poznaného a porozuměného obsahu učení v situaci, která je pro účastníka programu nová, ale není velmi vzdálená od té, která se učila podle předloženého vzoru. V podstatě tady jde o řešení podobných úkolů, na základě aplikace typového učebního úkolu, který si účastníci programu již osvojili. Učební úkoly na rozvoj aplikace se navrhuji úpravou prvků typového učebního úkolu.

Aktivita 1: *Připravit „lesní semeniště“ – plochu malé výměry založenou za účelem pozorování procesu klíčení jednotlivých druhů jehličnatých a listnatých dřevin. Porovnat morfologické znaky jednotlivých dřevin.*

Aktivita 2: *Připravit projekt jednoduchého naučné stezky vedoucí lesním ekosystémem v okolí Vaší školy, resp. bydliště. Zpracovat jednoduchý nástin trasy a navrhnout jednoduchý text panelů. Lesník spolu s účastníky programu vytipuje nejzajímavější body, které prezentují na jednotlivých zastávkách stezky.*

4. úroveň: analýza

Cíl: bude prokázat analytické myšlení v problematice lesa.

Úkoly a činnosti na této úrovni od účastníka programu vyžadují: aby situaci, problém rozčlenil na prvky a části, porovnával je, hledal vztahy mezi nimi, uspořádal je podle významnosti a vyvodil nebo odvodil závěry.

Typickými činnostmi na této úrovni učení: rozbor příčin a důsledků, třídění, porovnávání, nacházení podstatného, vyvozování závěrů z konkrétních poznatků a zevšeobecnování, odvozování na základě zevšeobecněných poznatků nebo pomocí porovnávání.

Aktivita: *Vypracovat jednoduchou zprávu o stavu a poškození lesa ve svém okolí. Měli by popsat a naučit se rozeznávat typické znaky poškození, příčiny poškození, porovnat lesní škody v různých geografických polohách, zjistit kde jsou škody viditelnější (např. návětrné, exponované polohy) a kde stromy vypadají zdravěji.*

5. úroveň: syntéza

Cíl: bude prokázat tvořivé myšlení v problematice lesa.

Úkoly a činnosti na této úrovni od účastníka kurzu vyžadují: aby vytvořil něco nového z hlediska jeho vlastní zkušenosti. Záměrem je, aby účastníci kurzu měli možnost nacházet a zkoumat alternativy a uplatnit svůj individuální způsob myšlení a konání. Takovéto myšlení je charakteristické počtem nápadů, jejich odlišností, originalitou nápadů a podrobností vyjádření nápadů.

Aktivita: *Vypracovat koncepci komplexní péče o flóru a faunu ve zvolené lesní lokalitě*

6. úroveň: hodnocení

Cíl: bude prokázat hodnotící myšlení v problematice lesa. Úkoly a činnosti na této úrovni vyžadují od účastníka kurzu, aby uměl posoudit, zda názory, vztahy, výsledky, výtvořry, postupy činností, konání lidí a jiné odpovídají stanoveným kritériím. Hodnocení je vhodné rozlišit do oblasti racionálního, estetického a etického hodnocení.

Typickými činnostmi jsou: posoudit správnost, ověřit něco, zhodnotit, argumentovat, optimalizovat, ocenit, napsat kritiku, navrhnout kritéria na hodnocení apod.

Aktivita: *Umět posoudit a charakterizovat udržitelnost Vaší školy, resp. navrhnout a zhodnotit indikátory udržitelného způsobu života Vaší školy, získat náměty na zlepšení stavu. Vypracovat dotazníky týkající se využívání energie, odpadů a čistoty, dopravy, bezpečnosti, ohled na životní prostředí, školní pravidla a partnerství Vaší školy, vyhodnotit je a navrhnout změny.*

Příloha č. 2

Vysvětlení, co v rozhovorech představují pojmy, zeměpis/geografie, zeměpisná/geografická témata (vychází z RVP ZV, RVP G):

- obecná fyzická (lito-, pedo-, bio-, hydro-, atmosféra) a socioekonomická geografie (společnost a hospodářská činnost – zemědělství, průmysl, aj.) a vzájemná interakce jejich složek
- práce s mapou a orientace v terénu
- systém přírodní sféry (na globální i místní úrovni)
- porozumění, jak funguje krajina (vliv půdy/klimatu na vegetaci, vliv vegetace na klima...)
- vliv lidského chování na změnu přírodního prostředí nebo změny ve významu, využití a distribuci přírodních zdrojů apod. a naopak vliv a význam přírodního prostředí na lidská sídla a chování (interakce člověk-příroda)
- geografické myšlení: schopnost chápat souvislosti a vzájemné vztahy mezi aktivitami lidí, polohou a prostředím na Zemi, jejich vývoj v čase, na různých územních řádech jejich změny i dopad na konkrétní území
- pozorování (analyzování, hodnocení) stavu, struktury a územního rozložení geografických jevů a procesů, ale i jejich změny (menší, větší, náhodné, pravidelné) a vidět je v širších – významových a časových souvislostech (studenti musí změnám a vztahům porozumět, aby se k nim mohli vyjadřovat, popřípadě postavit se proti nim či je přímo podpořit)
- předvídání změn a myšlení dopředu – studenti by se měli naučit strategicky přemýšlet o svých volbách, aby byli zodpovědnými za důsledky svých činností realizovaných v prostoru
- Typické geografické otázky typu: Co to tu je? Proč to tu je? Proč tu není něco jiného? Jak se to vyvíjelo a jak se to bude vyvíjet dál? apod.

Příloha č. 3

Okruhy a otázky z nichž vycházely polostrukturované rozhovory

- jakou měrou je zastoupen zeměpis ve výuce lesní pedagogiky
- jakým způsobem se programy LP zabývají zeměpisem – která zeměpisná témata* a metody jsou využívány
- zda existují programy zaměřené výhradně na zeměpis/ zeměpisná témata, nebo zda jsou programy LP vždy komplexní – tzn. zahrnují/sdružují více vyučovacích předmětů
- zda si lze případně domluvit téma výukového programu individuálně, dle potřeby učitele (téma/délku/cílovou skupinu)
- jak moc je o zeměpisně zaměřené programy/zeměpisná témata zájem
- jakým způsobem jsou programy nabízeny a pro jaké zájmové skupiny
- které výukové metody jsou v programech využívány

Příloha č. 4

Soubor otázek strukturovaných rozhovorů

- 1) Kde jste absolvoval/a kurz lesní pedagogiky (LP) a kdy?
- 2) Organizace, středisko, pod kterým vystupujete jako lesní pedagog?
- 3) Kolik lesních pedagogů ve středisku působí?
Jsou programy LP v rámci vašeho střediska jednotné, nebo si každý lesní pedagog sestavuje svůj program?
- 4) Pro které cílové skupiny programy lesní pedagogiky nabízíte?
- 5) Které cílové skupiny mají o programy zájem nejčastěji?
- 6) Zabýváte se ve svých programech LP zeměpisem, pokud ano, tak jakým způsobem?
- 7) Jak se v programech LP uplatňuje „geografické myšlení“ (tzn. *schopnost chápat souvislosti a vzájemné vztahy mezi aktivitami lidí, polohou a prostředím na Zemi, jejich vývoj v čase, na různých územních řádech jejich změny i dopad na konkrétní území*)?
- 8) Uplatňujete v programech tzv. „geografické otázky“ (tj. **otázky typu: co to tu je? proč to tu je? proč tu není něco jiného? jak se to vyvíjelo a jak se to bude vyvíjet dál?** apod.)?
- 9) Která konkrétní geografická témata a zeměpisné poznatky ve svých programech vyučujete?
- 10) A které konkrétní vyučovací metody využíváte?
- 11) Poskytujete programy LP zaměřené výhradně na zeměpis/nebo jsou programy vždy komplexní (zahrnují více vyučovacích) předmětů (které)?
- 12) Lze si případně domluvit téma výukového programu individuálně, dle potřeb učitele (téma/délku/cílovou skupinu)?
- 13) Je o zeměpisná témata zájem?
- 14) Jakým způsobem jsou programy nabízeny (propagace), kde o nich veřejnost může získat informace?
- 15) Z následujících bodů vyberte ty, které vyučujete ve svých programech LP, případně blíže popište, jak:
 - a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu
 - b) Vliv polohy (nadmořská výška, dostupnost vody, geomorfologické složení, svažítost, výšková stupňovitost, a jiné faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu

- c) Význam lesů (globální i regionální úroveň)
- d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí
- e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR
- f) Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)

Příloha č. 5

Přepisy polostrukturovaných rozhovorů

Rozhovor 1: Respondent A

Kde jste absolvoval/a kurz lesní pedagogiky a kdy?

Kurz jsem absolvoval v Hranicích na Moravě, to asi každý dělá tam. Já to mám v Hranicích na Moravě od roku 2010.

Pod jakou organizací působíte jako lesní pedagog?

Správa lesů města Tábora

Kolik lesních pedagogů u vás ve středisku působí?

Kolik nás tu působí? Defakto jsme tři, ale dělá to jeden...

Pro které cílové skupiny nabízíte LP?

Mateřské a základní školy, případně i další veřejnost.

A které skupiny jsou nejčastějšími účastníky?

Chodí nám spíš menší děti. Nejčastěji jsou to školky žáci prvního stupně. Druhý stupeň mi chodí sedmá třída, osmá třída. Snažil jsem se i domluvit s některými učiteli, zda by nechtěli chodit se třídou pravidelně, víckrát do roka, abych mohl děti učit od základů a postupně jim nabalovat informace.

Jsou programy LP v rámci vašeho střediska jednotné nebo se od sebe jednotlivé programy výrazně odlišují?

Máme to různý, záleží na tom, jaké přijdou děti, jestli z mateřské školky, první nebo druhý stupeň. Základ se furt nějakým způsobem opakuje, tam nejde moc vymyslet...Menší děti to mají spíš formou hry, u starších se vždycky domluví s učiteli, podle látky, kterou probírají, jestli tam chtějí třeba i matematiku – počítáme obvody oplocenek, obsahy oplocenek, aby věděli, kolik se má zalesňovat stromků do těch ploch a podobný věci.

To znamená, že vámi poskytované programy, nejsou pevně dané, ale učitel se s vámi může domluvit na tématu?

Ano, já to mám na domluvě. Domlouvám se s učiteli.

Jak dlouho program trvá?

U mě, tak tři až čtyři hodiny. Program probíhá od rána místo vyučování. Řeknou mi do kolika a já se podle toho přizpůsobím.

Jak se zabýváte ve svých programech LP zeměpisem?

Chci, aby věděli, kde se nachází, že jsme Jihočeský kraj, Třeboňská pánev, nadmořskou výšku, podnebí, srážky a takovýchle věci... Co se týče map – používáme akorát pro ukázkou tyto (ukazuje nástěnnou mapu) porostní mapy, tak aby si dokázali představit, kde se asi zhruba nachází.

Máme dvě lokality, kde programy LP probíhají, které se od sebe výrazně liší. Je to dáno rozdílnými přírodními podmínkami. Jedna lokalita je v údolí u řeky, kde je víc srážek a převažují zde listnáče. Druhá lokalita je na rovině, kde převažuje zastoupením smrk. Na tomto příkladu si myslím se dá hezky ukázat ta zeměpisná změna a odlišnost podmínek dvou míst.

Poukazujete nějak také na to, jak tyto fyzickogeografické informace souvisí se socioekonomickou sférou? A naopak, jak socioekonomická sféra ovlivňuje složku přírodní? Třeba, jak ovlivňuje člověk krajinu...

No to jo, to tam mám. Máme příměstské lesy a hospodářské, tak jim říkám, jaký je mezi nimi rozdíl a jaký mají význam pro člověka.

Takže se zabýváte i ekonomickou sférou?

Ano, ekonomickou stránku řeším taky, Teď třeba je kůrovec, některé děti se samozřejmě ptají, proč se kácí stromy, že to není dobře, tak jim vysvětluji, proč se to dělá a že to není o tom, že se přijde do lesa a porazí se stromy.

Upozorňujete také na globální význam lesů a jejich vliv na klima, půdu?

U těch starších jo, u mladších moc ne, těm to stejně nic neřekne.

Využíváte při některých aktivitách tzv. geografické myšlení, což znamená například, že musí pochopit souvislosti mezi vzájemnými vztahy prostředí a na ně navazujících aktivit lidí nebo naopak jak aktivity lidí ovlivňují vztahy v prostředí a krajinu a zda jaké mohou mít dopady?

Vzhledem k tomu, že máme rekreační lesy, tak to dopad na krajinu má, protože tam je neskutečný množství lidí, a tudíž neskutečný množství stezek, tak to dopad na krajinu má, ale že bych jim dával vyloženě na to nějaké úkoly, aby mi něco psaly k tomuto tématu, to ne.

Ptáte se v průběhu programu na tzv. geografické otázky, tzn. otázky typu: „Co to tu je?, Proč to tu je?, Proč tu není něco jiného?“?

Ano, to jo.

Které vyučovací metody v programech LP využíváte?

Je to formou hry a prožitku. Aby to viděli, sáhli si na to, nebo to prožili. Potom následuje diskuze. Když si něco vyzkoušíme, něco si řekneme, tak je nechávám zpětně reagovat, aby mi odpověděli, co z toho mají, co se jim líbilo, co se jim nelíbilo, co by změnili.

Takže po aktivitě následuje zpětná vazba.

Jojo.

A ještě závěrečná otázka. Jakým způsobem jsou programy nabízeny (propagace), kde o nich veřejnost může získat informace?

Máme informace na webových stránkách a potom posíláme e-maily, oslovujeme školy, ale to podle našich možností a času. Protože já potřebuji hlavně dělat taky svoji práci, ohlídat les a ve zbylém čase se věnuji lesní pedagogice. Většinou je zájem o LP květen, červen, kdy je to pro nás nejhorší, protože to máme nejvíc práce a pak září. Ale stane se, že přijdou i v zimě.

Pokud vás napadá, čím téma našeho rozhovoru doplnit, nyní máte prosím prostor.

Asi mě teď už nic nenapadá.

Dobře. V tom případě vám děkuji za rozhovor.

Rozhovor 2: Respondent B

Kde jste absolvoval/a kurz lesní pedagogiky a kdy?

Bylo to v Hranicích na Moravě a kdy, počkejte, musím trochu zapátrat v paměti...já bych řekla asi v roce 2006.

Pod jakou organizací působíte jako lesní pedagog?

To je Lesní správa Křivoklát, toto středisko je součástí Lesní správy Křivoklát.

Kolik lesních pedagogů u vás ve středisku působí?

Tak v podstatě tu činnost pedagogickou zajišťují zaměstnanci Lesní správy Křivoklát, kteří tam jsou na různých pozicích a tu pedagogickou činnost dělají při své práci. To znamená, že my tady nemáme jenom jednoho profesionálního lesního pedagoga, který by se věnoval jenom té LP, ale ti lidé to dělají na základě dobrovolnosti a toho, že je to prostě baví. Samozřejmě mají ten kurz taky a jsou to tedy kolegové z Lesní správy. Tedy ten kurz má

zhruba okolo 10 lidí, přičemž aktivně, hodně aktivně, to dělá 4-5 lidí, a když potřebujeme té pomoci více tak se zapojují všichni.

Takže je o LP docela zájem?

Určitě!

Pro které cílové skupiny nabízíte programy LP?

Nabízíme v podstatě, co se týče od mateřské školky, základní i střední, když to vezmu z hlediska školy, vlastně pro všechny i pro dospělé. Na nějakých akcích se samozřejmě do toho zapojují i dospělí i jako odborná pomoc lesnická. Ale úplnou prioritou bych řekla jsou základní i mateřské školy.

A to spíše který stupeň základní školy?

První převládá, ale i druhý stupeň není žádná výjimka. Kdyby se to vzalo statisticky ale, tak největší zájem je z mateřské školy a prvního stupně, a potom někdy jsem jezdí i gymply, střední školy a samozřejmě že i druhý stupeň taky.

Říkala jste, že u vás působí více lesních pedagogů, v návaznosti na to se ptám tedy, zda jsou jejich výukové programy jednotné nebo si každý pedagog dělá svůj individuální program?

Každý program je trochu jiný, ale v podstatě ta kostra je stejná. Je daná podle metodiky, která vychází z modelu převzatého z Rakouska. Právě ta metodika lesní pedagogiky se učí na kurzech LP a lesní pedagogové podle ní dělají potom svoje programy. Tam jsou nějaké dané věci, které se prostě v té lesní pedagogice používají, takže základ těch programů je stejný. Při programu se nejprve naváže kontakt mezi lesním pedagogem a dítětem, atmosféra je taková uvolněná, aby to nebylo jako ve škole, tykáme si, oslovujeme se jmény, vše se dělá formou hry a se zapojením všech smyslů – to je základní princip. A potom si každý do toho vnáší svoje vlastní know-how. A musím i říct, že konkrétní ty lidi se specializují na konkrétní věkové skupiny. Jo mám kolegy třeba, kteří se specializují na malé děti, jsou fakt výborní na ty školky. A jsou zase kolegové, kteří prostě s těmi školkami chodit nechtějí, protože nemají třeba ještě vlastní děti, nedokáží tam vnést takový ten prvek jako, protože jsou to hodně malé děti, jo. Takže každý dělá vždycky to, co mu jakoby vyhovuje a samozřejmě si do toho vnese svoji vlastní invenci nějakou.

Lze si případně individuálně domluvit téma výukového programu, dle potřeby učitele, nebo ne?

My máme zpracovanou programovou nabídku, kterou jsme si vytvořili podle toho, čím se kdo zaobírá, čemu kdo rozumí. Každý pedagog si vytvořil třeba 2-3 vlastní programy a dali si tomu nějaký názvy, máme k tomu stručné popisky, ale máme tam i dovětek že vždycky se dá domluvit dopředu, že se dají splnit požadavky určitý školy nebo skupiny, že třeba chtějí to zaměřit na určitou věc a ten pedagog se tomu přizpůsobí.

Máte omezený počet dětí, které můžou přijít na ten program?

To je daný už tou metodikou. Tady ty programy jsou ideální dělat v počtu tak 20-25 dětí. Čím miň tím líp. Ale dneska ten trend je takový, že když sem jezdí ty školy a ten autobus je velikej, tak oni prostě nepřijedou s dvaceti dětma, vždycky jezdí plný autobus. Tak vždycky tu skupinu pak dělíme. Takovýto program se v počtu čtyřiceti dětí dělat prostě nedá. Takhle on se se nedá udělat, ale je to k ničemu. Takže ideální skupinka je dvacet dětí.

A to je jeden pedagog na ně?

Ano jeden.

Jaké výukové metody v programech využíváte?

Všechno se dělá formou hry. Na kurzu nás učí přesně tu metodiku, jak by program měl být zahájený. Že na začátku programu a poté pokaždé když se skupina seskupuje tak je to v útvaru kruhu, protože to symbolizuje, že jsou si všichni rovni a ta metoda je formou hry a prožitku. Důležité je smyslové vnímání. Všechno, co si ty děti z lesa odnesou je vlastně ten prožitek.

Zabýváte se ve svých programech zeměpisem a pokud ano, tak jakým způsobem?

Tady to mi trochu konkretizujte tuto otázku. Mě by třeba zajímalo, když jste mluvila s jinými lesními pedagogy, jakým způsobem mají oni propojený zeměpis s lesní pedagogikou.

Dobře, tak například ještě před začátkem programu využívají mapu a ukazují účastníkům, kam půjdou, vysvětlují, jaký vliv mají fyzickogeografické podmínky (např. vliv nadmořské výšky, dostupnosti vody) místa na konkrétní podobu tamního lesa...

Hmm, tak lesnické mapy využívají hlavně kolegové v programech pro starší děti nebo pro studenty už. To jsou programy, které jsou zaměřené přímo na lesnictví a pěstování lesa. A tam to využití té mapy a nějaké té geografie je. Ale rozhodně prostě pro mateřské školy a první stupně základních škol bych řekla, že tam je to spíš okrajově.

My třeba ještě s dětmi zmiňujeme název místa, kde se nachází, ptáme se na název řeky, které tu máme lesy, jestli ví, v jaké oblasti se nachází, aby si uvědomili, že tu je

Uplatňuje se v programech lesní pedagogiky tzv. geografické myšlení? (Myslím tím schopnost chápat souvislosti a vzájemné vztahy mezi aktivitami lidí, polohou a prostředím na Zemi, jejich vývoj v čase, na různých územních řádech, jejich změny i dopad na konkrétní území).

To se dá dobře demonstrovat na tom pěstování lesa, že jo. To s tím samozřejmě souvisí. V té pedagogice se snažíme reagovat na aktuální témata a problémy – třeba sucho, kůrovec. A to potom když půjdete do hloubky tak ty souvislosti jsou tam zřejmé, že jo, monokultury, jaké se sázely lesy, jak by to mělo být, co se proti tomu dělá... Takže ono to propojení tam rozhodně je.

Ted' bych postupně vyjmenovala některá zeměpisná témata a poprosila bych vás, jestli byste okomentovala, zda se nějakým způsobem uplatňují v programech LP, zda jsou tam nějak zastoupena:

Práce s mapou a plánem: Tak to je při tom lesnictví. To máme program přímo na pěstování lesa, kdy teda ukazujeme i techniku, která se dneska používá v tom lesnictví – já nevím ty výškoměry, dálkoměry, takový ty nový všechny věci, přístroje... a tam potom mapa a to všechno, to, to je jasný.

Takže i orientace v terénu se tam uplatňuje?

Taky, hmm.

Ale děti se během programu asi nepohybují podle mapy, že byste jim půjčili mapu a...
(přerušeno respondentovou reakcí)

Ne to přímo ne. Na to tam není v podstatě ani prostor, protože ty programy jsou zaměřené na něco jiného.

Zmiňujete nějakým způsobem vliv polohy a charakteristiky daného místa (např. nadmořskou výšku, dostupnost vody, geomorfologický podklad) na les... (přerušeno respondentovou reakcí)

To určitě, já si myslím, že každý ten lektor, který prostě má ten program, už ten specifickéj. I když takových programů je málo, protože tady jsou ta cílová skupina menší děti. Na ty programy ten druhý stupeň taky jezdí, ale málokterá škola si vybere tadyhle ten odbornější program, hmm.

Zda a pokud ano, tak jakým způsobem uplatňujete v programech téma „význam lesů“ na globální úrovni a na regionální úrovni?

Tuto otázku spíše směřujte na kolegu Pechu, který vlastně dělá ještě programy v rámci Lesnického parku Křivoklátsko. Ten vám potom vysvětlí. V podstatě to je zase jiný subjekt a jeho zřizovatelem jsou také Lesy ČR, a tam už právě ten záběr je mnohem širší než třeba tady. Já mám na starosti v podstatě ty pedagogy, kteří dělají převážně pro ty školky a pro ten první stupeň. Ale kolega Pecha se zaměřuje už na ty odbornější věci a myslím si, že tady to on by vám určitě zodpověděl erudovaněji než já, protože já tyhle ty odborný lesnický programy nedělám.

Dobře.

Promítáte do programů nějakým způsobem témata: vztah přírody a společnosti, environmentální problémy, udržitelný rozvoj, ochrana životního prostředí?

Určitě, toto se snažíme vpasovávat i pro ty nejmenší děti, aby si vytvářeli ten pozitivní vztah k prostředí, nejenom k přírodě. Já nevím, když to řeknu, tak třeba třídění odpadu, chování v lese, to jsou pro nás v rámci toho vašeho tématu už třeba takové podružné věci, ale tady třeba u těch maličkých dětí se vlastně tady s tím začíná. A myslím, že to s tím hodně souvisí.

A ty vaše programy...jde to, aby byly navazující na sebe, myslím to tak, že když děti absolvují jeden rok nějaký program a další rok by přijeli znovu, zda mají možnost absolvovat program, který by navazoval na ten, kterého se již zúčastnili o rok dříve?

Taky by to šlo. Někdy se dělají takové projektové věci, že sem třeba jezdí jedna škola cíleně celý rok a mají projekt čtyři roční období. Nebo teď jsme dělali takovou velkou olympiádu, kterou jsme zaměřovali vlastně na krajinářské profese, kde děti přijeli soutěžit v oborech já nevím, bylo tam všechno možné – ekologie, včelařství, kynologie, ... - jo a to ty témata jsou strašně propojená. To s tím všechno souvisí.

Další bod, který tu mám je, zda nějakým způsobem zmiňujete rozmístění, skladbu a hospodářské využívání lesů v rámci regionu a v rámci celé ČR?

To určitě, v rámci těch exkurzí, které dělá kolega Pecha si myslím, že to je docela nosná tematika potom.

Učíte děti i zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, případně i jak předcházet živelným pohromám a jak s jejich příčinami souvisí chování člověka?

Určitě. To je ten negativní vliv člověka na ten les. Učíme to různě v závislosti na věku těch dětí, ale snažíme se jim tyto informace předat.

Uplatňujete v programech i tzv. geografické otázky? Myslím tím otázky typu: Co to tu je? Proč to tu je? Jak se to vyvíjelo? A jak se to bude zřejmě vyvíjet dál?

To si myslím, že také ano. To určitě, protože vlastně celý ten program je jakoby odvislej na dialogu toho pedagoga a samozřejmě těch otázek a těch informací, které tam o tom daném lese ten proběhne je hodně, jo. Takže já si myslím, že to s tím určitě úzce souvisí a že určitě takovýto dopad ty otázky prostě mají. Že... (chvíli se zamyslí) Já teď nedokážu říct konkrétní příklad, ale myslím si jako že to je logický. Že když třeba přijdou k něčemu v tom lese, tak vždycky se ten pedagog ptá těch dětí na něco, aby tam byla nějaká zpětná vazba. Začíná se jednoduchými otázkami jako „Proč chodíte do lesa? Co se vám v lese líbí? Co se vám v lese nelíbí?“ a tak. Takže to si jako myslím, že by se na to dalo kladně odpovědět, že ano.

V programech se tedy uplatňují znalosti lesníků, které se týkají přírodní sféry, ale promítá se tam také lesnická profese z hlediska sféry socioekonomické?

Ano. Máme například program, který se jmenuje od semínka po výrobek, během kterého dítě vlastně pochopí, jak je složitý proces, než se vypěstuje nějaký les a samozřejmě ten ekonomické dopad, že spousta lidí si myslí, u těch dětí to začíná a ty lidi takhle přemýšlí, když vidí ty vykáčené plochy a kamiony s tím dřívím, tak si všichni myslí, že ty lesy jsou drancované, málokdo už třeba ví, jaké je potom to následné zalesnění. Že se ve skutečnosti více stromů sází, než vytěží. A toto se těm dětem snažíme předat taky.

Na závěr se vás ještě zeptám, zda vás nenapadá něco, co tu ještě nezaznělo a hodilo by se doplnit k tématu lesní pedagogiky a jejím uplatnění ve výuce zeměpisu?

Já myslím, že ten ekosystém lesa je tak rozmanitý, že se tam dá najít mnoho souvislostí. U dětí se snažíme, aby si vždycky uvědomily tu přítomnost v dané krajině, že jsou v lokalitě křivoklátska, jaká zde teče řeka, jaká je druhová skladba lesa, nejenom, že tady máme nějaký hrad, kam jezdí turisté. A já si myslím, že právě ti lidi, kteří to dělají, ten jejich záběr myšlení je tak široký, že nemusí to být žádný speciální téma ani se podle toho jmenovat ten program, ale určitě každý člověk, který je empatický a v tom lesnictví kovanéj, tak jako tyhleti lidi asi ví nejlíp ze všech, že ty soustavnosti jsou tam jasně daný a do těch programů se to určitě promítá taky.

Dobře, tak já vám moc děkuji za váš čas a poskytnuté informace.

No není vůbec za co.

Rozhovor 3: Respondent C

Kdy jste absolvoval kurz LP a kde?

Kurz jsem absolvoval v Hranicích na Moravě v roce 2008, ale už to dělám déle. Činnost lesního pedagoga jsem dělal už deset let předtím, než jsem měl kurz, aniž bych věděl, že se tomu říká lesní pedagogika, ten termín mi byl znám někdy v roce 2003 nebo 2004, kdy jsem se byl kouknout v Rakousku, v Linzi na LP a okukoval jsem to tam, jak to tam kolegové dělají a musím říct, že je to obdobné. Takže to funguje i mezistátně. Hodně propracované to mají také ve Švýcarsku, tam je to ještě vyšší level než u nás. Více prolínají činnost s teorií, aby si lidé tu práci v lese vyzkoušeli. Já se snažím taky v rámci Lesnického parku Křivoklátsko lidi do práce více zapojovat.

Co dělají za činnosti?

Já se snažím dávat takovou práci, aby ji zvládly všichni členové skupiny – děti, dospělí. Jsou to například činnosti jako úklid lesů, stavba oplocenek, sběr plodů... Hledám věci, který jsou pro ně vhodné, ale různě to propojuju, např. formou soutěží, aby to nebylo o tom, že budou jenom makat, chci jen, aby si to vyzkoušeli a uvědomili si, co to obnáší.

Pod jakým střediskem vystupujete jako pedagog?

Pod tímto střediskem (Lesnický park Křivoklátsko), ale u mě je to trošku složitější. Já mám na starosti Lesní park Křivoklátsko, což je vlastně taky určitá PR organizace nebo subjekt, který se zabývá popularizací lesnictví jako takového. Jdu na to trochu z jiné strany, než je tomu v LP. Snažím se hlavně o akci zapojit ty lidi, je to trošku něco jiného a tou lesní pedagogikou si tady jenom vypomáhám. Nicméně jsem v rámci organizace Lesů ČR brán jako specialista pro Lesnický park Křivoklátsko čili jsem jakoby pod Lesy ČR a pedagogiku jako takovou vykonávám, když přijedou děti a zrovna není volný pedagog tady, pod tímto střediskem.

Využíváte ve svých programech zeměpis, případně jak?

To je složitý. Zeměpis, je problematickej trošinku. Právě proto, že my počítáme s tím, že ty školy, myslím teď třeba 2. stupeň, už mají nějaké to svoje penzum v sobě podle samozřejmě těch tříd a podle těch jejich programů, a těch jejich rámcových vzdělávacích programů a tak dále, jak to mají nastavený, co kdy probíraj. Nicméně, myslím si, že to mají jakoby zažitý a my se necítíme být erudováni tady tohleto prohlubovat. Čili zeměpis jako takovej neděláme. Já dělám, když jsou tady třeba šestá třída, tak dělám ekosystém les a ono v tom ekosystému je všechno možný, že jo, i ten zeměpis je do toho nakonec hozenej. Ale primárně, abych ho

vyzvedával, abychom si tady třeba nad mapou říkali, kde je Křivoklátsko, kde je Rokycansko, to si neříkáme tady. Nebo když máme nějaké soutěže, tak určitě tam na to je třeba jedna aktivita nebo stanoviště, protože ten záběr je potom širší, ale obecně abych to měl ten program nastavenej takto to ne.

A když jdete do lesa tak používáte mapu?

Občas pracuji s lesnickou mapou. Lesnická mapa je velice specifická dětem se líbí, ona je totiž barevná. Ale nenajdete tady, co to je za typ lesa, jako kde je lužní les... Ty barvy jsou určený věkem. Žlutá je třeba do dvaceti let atd. Čili já tady nenajdu, jaký typ lesa to je, ale stáří toho lesa. To pak těm dětem řeknu třeba, že jsme tady a potřebujeme se dostat sem a jestli jsou schopný mě tam dovést. Ta lesnická mapa je stavěná tak, že když já přijdu do lesa, kde jsem nikdy nebyl a dají mi tam tuto mapu, tak jsem schopnej trefit přesně to místo, kam mi, kdo řekne. Je to jako trošinku taková GPSka. Ale není to primární věc v těch programech, ale taky s tím pracujeme. S normálníma mapama prakticky nepracujeme.

Používáte jiné pomůcky, jako např. GPS, kompas, zaměřovací pomůcky?

Tak teď jak šla ta technologie dopředu, tak vím že kolegové nějaké aplikace v mobilu mají, ale já s tím nepracuji. Myslím, že mají tu mapu elektronicky v mobilu, ale nevím o tom, že by to při programech nějak aktivně využívali. Ani kompas nebo buzola, nic takového neděláme.

Uplatňuje se v programech geografické myšlení, což znamená schopnost chápat souvislosti a vzájemné vztahy mezi aktivitami lidí, polohou a prostředím na Zemi, jejich vývoj v čase, na různých územních řádech jejich změny i dopad na konkrétní území?

Nevím, jestli nějaká aktivita je takto stavěná, možná nějaký kousíček se něčeho dotýká vždycky. Rozhodně to Křivoklátsko je hodně terénně zajímavý i geologicky atd. Čili občas jim říkám, proč myslíte, že je tady to údolí, jak vzniklo to údolí, co to zapříčinilo, co ta Berounka o kolik myslíte, že se zahloubila za posledních sto tisíc let, je to zajímavý.

Tím jste mi odpověděl kladně i na další otázku, a sice, zda využíváte v programech tzv. geografické otázky (tj. otázky typu: co to tu je? proč to tu je? proč tu není něco jiného? jak se to vyvíjelo a jak se to bude vyvíjet dál? apod.)

Dávám, zejména pak při exkurzích, které by se daly do lesní pedagogiky v širším slova smyslu také zahrnout. Kdy mluvím o tom prostředí tady a vlastně se snažím evokovat jejich myšlenky.

Které vyučovací metody v programech LP využíváte?

Záleží na věku zase. Mateřská školka, tam je všechno o emocích, vždycky jenom nějaké natuknutí. Základní škola tam je to o tom hledání té hry a toho, co jim chcete předat. Čili, když já je třeba učím poznávání dřevin, tak první věc je, vy musíte jim ztotožnit, že smrk je toto a vypadá takhle, má nějaký ty morfologický znaky atd., a abyste v nich tady toto zakořenila, tak to musíte dát do nějaký hry, do nějaké souvislosti. Takže já mám takovou, říkám tomu raketová hra na dřeviny. Spočívá v tom, že jakoby lítáme z planety na planetu a ta vždycky vybuchne a oni musí nastoupit na raketu jménem... třeba smrk, mají na to tři vteřina. Oni musí okamžitě najít ten smrk, třeba tam doskákat po jedné noze, nebo tam být v kolektivu, nebo to...jo prostě tímto způsobem se snažím zapracovat tam tu první informaci, kterou jsem tam dal, čili tohle je smrk, takhle vypadá, koukněte se na něj, dobrý, tady to je borovice, tady to je dub. Nesmí o být třicet dřevin to by nezvládli samozřejmě. Jo, čili je to vlastně forma nejdřív něco malinko naučit a potom to hrou vlastně prohloubit. Je to o tom, aby je to bavilo. Myslím, že se to tím naučí docela dobře, docela to funguje.

Jde domluvit téma toho programu

Ano, to funguje, jak kolegyně řekla. Řeknou, že chtějí třeba tohle, protože už s tím mají dobré zkušenosti, nebo neví zavřou oči a vyberou si. Někteří si vybírají i lektora, protože se jim líbil program s ním minule. Vycházíme vstříc jim, protože jsme tu pro ně samozřejmě.

Jak nabízíte ty svoje programy.

Řekl bych, že je to taková šuška tady. My se vlastně nijak neprezentujeme, my pomalu odmítáme, protože ten zájem je obrovský. Je to dané tím, že jsme uprostřed několika velkých aglomerací – Praha, Kladno, Plzeň, Beroun, Rakovník. Jsme uprostřed, jsme prostě tady v krajině a ten dojezd je relativně jednoduchý ze všech světových stran. Je to přesregionální záležitost. Jezdí k nám lidi z jižních, západních a severních Čech. Čili mi se nijak neprezentujeme a abych pravdu řekl, když jsme začínali my jsme to moc neuměli. Takže i nějaká ta prezentace byla opravdu strohá, od učitele k učiteli a vlastně jsme si budovali to svoje jméno, to svoje postavení takto. Žáci to nic nestojí, musí si akorát sehnat. Učitel je tam jenom jako doprovod není dobrý, když je moc aktivní, ale měl by tam být, protože on zná ty děti a ví, kde třeba může nastat nějaký problém.

Jak jsou programy průběrně dlouhé?

To je individuální, jak oni potřebují. Já se snažím...Za prvé ideální by bylo, aby byli dva, ti lesní pedagogové, ale to není možný, když to nikdo nemá jako hlavní zaměstnání, takže je to

o jednom lesním pedagogovi. Pro mě je nejlepší skupinka tak patnácti, maximálně dvaceti dětí, pokud je jich víc, rozdělím si je na dvě skupiny a jednu pošlu do naučného areálu a s druhou jdu a je to třeba na hodinu. Záleží i na věku, školka tak půl hodiny a pak už je to jenom hra. První stupeň ta hodina, druhý stupeň hodina a půl až dvě. Když už jsou to střední a vysoké školy, kde je to už odborně zaměřená aktivita, tam už třeba tři, čtyři hodiny není problém.

Nyní už spíše ta souvislost se zeměpisem. Zmiňujete v programech nějakým způsobem polohu místa, její vliv na podmínky, jak ten les vypadá podle toho, kde leží, jak ho ovlivňují různé faktory daného místa (dostupnost vody, nadmořská výška, svažitost, geomorfologické složení...)

Občas se toho dotknu, právě proto, kde jsme. Například máme tam třeba jedno místo, je tam jasan, je to významný strom. Ten je v d'olíčku, v takové rokličce, je tam u něj cesta a já se jich ptám, proč si myslí, že je tak velký, co vlastně to zapříčinilo. Jo je tam samozřejmě x vlivů, ale jedním z nich je to, že sedí právě v tom d'olíku, kde, je spousta vody, kudy teče voda ne povrchově, ale podpovrchově, kde je spousta živin. Tam nahoře si to místo už musel vydobýt, ale dole ty podmínky měl ideální. Jo čili to už je i vazba na to místo, na tu polohu, kde to je v rámci toho terénu.

Nadmořskou výšku neřeším. Tady na je to trochu složitější, zvláště na tom Křivoklátsku, protože tady máte ještě zvraty vegetačních stupňů. To probírám maximálně v těch odborněji zaměřených přednáškách, třeba v rámci ekosystému les, a velice intenzivně, protože tam já jim to chci navodit tady to. Ale s dětmi ze základní školy o tom nemluví, to mluvím už se střední školou. Nemyslím si totiž, že je to pro ně úplně podstatné, nechci jim v tom dělat maglajz. Abych jim řekl, že dub, který normálně roste dole nám tady roste nahoře a smrk, který by tady neměl normálně co dělat, ale roste tady dole a vysvětlit jim proč je si myslím pro ně ještě složitý. Nevím, jestli by byli schopni si to zanalyzovat tak, aby si uvědomili, že třeba u nich doma, když nejsou tady z Křivoklátska, to neplatí, tam to platí zase jinak. Nechci jim zatěžovat hlavu zbytečnými odbornostmi. Řeknu jim maximálně nějaké zajímavosti.

Zmiňujete význam lesů pro místní přírodu a krajinu?

To si myslím, že se toho dotýkáme neustále už to, proč vlastně ve vnitrozemí tady Českem vůbec tento velký listnatý území zůstalo, to je základní věc, na kterou se ptám. Zase spíše ale až dětí na druhém stupni. Rozebíráme, co vůbec stálo za to, že ten les tady nechali, proč tady je, proč ten les tady zůstal.

Přenášíte nějakým způsobem toto téma (významu lesů) i na nadregionální a globální úroveň?

Opět můžu dát na svoji prezentaci ekosystém les, kde zcela jasně deklaruju to, že pro lidstvo je nejdůležitější to pásmo mírného pasu, které obíhá kolem té Země – je to Sibiř, Kanada – je to základní věc, kterou si musíme udržet a bojovat za to. ČR je součástí tady toho, my musíme bojovat tím, že nebudeme drancovat lesy, což se u nás třeba neděje, tady v regionu západní Evropy, ale v Rusku, tam už je to trochu něco jinýho. A jestli si řekneme, že my tady máme krásný lesy, u nás v Česku a na západ v Německu a tam\ a jestli si řekneme, že si tady budeme ten les konzervovat, ve smyslu, že přestaneme těžit a hospodařit a budeme ten tlak na ten les vyvíjet směrem, že ho budeme chránit. Ale když budeme tu surovinu toho dřeva chtít a já se domnívám, že jelikož je to obnovitelná surovina, že ji budeme chtít, čím dál tím víc, protože má obrovské množství využití.

Čili, když si řekneme, že těžit nebudeme a všechno si dovezeme, jako třeba Japonci, kteří to dělají taky takhle špatně, jo, to je přesná ukázka toho, kam bychom se my jako Evropané neměli dostat. Protože, když to dříví těžit nebudeme, tak ho budeme odněkud muset přivézt, a to dřevo nevyroste za pět let. Čili se začnou exploatačně těžit a ničit ty lesy toho mírného pásu. To my nesmíme dopustit, my musíme vyrovnat ty věci, my musíme tady těžit, my musíme s tou surovinou pracovat, a to trvale udržitelně s ní pracovat. Jo to je velice důležitý a mě hrozně mrzí a já trochu teď zobecním, ale ono se to týká jedno s druhým, ale chci abyste to slyšela, protože to jsou věci, které já do těch dětí hustím, tady to, jo, to jsou věci, které říkám obecně teď vám, ale říkám to obecně i těm dětem. Že to jsou věci, ke kterým musíme přistupovat zcela jasně – surovina je obnovitelná, musíme ji těžit, protože tím, že ji těžíme, ale zároveň les obnovujeme, protože zákony máme daný jasně, do dvou let se musí zalesnit atd., tak vlastně s tou dřevinou pracujeme a ona nám přináší užitek a ten les dál žije, přináší nám všechny ty benefity, tvoří kyslík, místo pro procházky atd. Čili to jsou věci, které jsou pro mě, zcela základní.

Zmiňujete tam tedy vztah přírody a společnosti, téma udržitelného rozvoje, enviromentální problémy a ochranu ŽP a jak tam promítáte tu profesi lesníka, která se vlastně ji propojuje přírodní sféru se sférou socioekonomickou?

Já se snažím pozitivně promítnout práci lesníka. Na to negativní jsou tu média. Snažím se navrátit lesnictví nějakou tu lidskou tvář, určitou hodnotu v rámci společnosti, o kterou přišel, ale logicky vývojem společnosti.

Dřív 10 % obyvatel pracovalo na venkově, možná to bylo jen v zemědělství. Kde jsou ty procenta? Lidi mají jiné priority, jiné myšlení, jiné vazby atd. Já chci, ne aby se zastavili, to nejde zastavit, ten vývoj té společnosti, ale aby se alespoň dokázali otočit. Aby věděli, jaká byla jejich historie, že jejich děd, praděd, prabába v tom lese dělali. Když navštívíte ty domorodce ve vesnicích, myslím tím původní obyvatele, ne ty, kteří si pak ty baráky koupili někdy v poslední době od někoho, tak ty nemají ty vazby, tak zjistíte, že skutečně v každém baráku byl člověk, který v tom lese dělal. Dělal, protože ten les nás tady živil, zemědělci přes léto dělali na polích a v zimě v lese, zedníci, to samí, že jo.

Prostě ten les tady ty lidi živil ale ti lidé tohle dneska neví a my se snažíme, jim to v těch hlavách trochu rozsvítit, tady tohle to, aby si vážili toho prostředí, aby si vážili toho, že můžou být tady v tom prostředí, že to je prostředí, díky kterému jsou takoví, jací jsou dnes, že to je prostředí, které je utvářelo, kdyby tady nebylo, tak ani oni by tady nebyli, nebo by byli jiní, měli by jiné myšlení atd. Čili je to tak no, je to těžký, ale jo.

Chápu to tedy správně, že se jim snažíte vštípit hodnotu místní krajiny?

Rozhodně, to je bez diskuze, pro mě je to číslo jedna. Já právě, protože jsme jako OPSka (obecně prospěšná společnost – pozn. autora), ale nejsme právě OPSka, která by v rámci toho území jakoby jenom, aprioritně lákala lidi na to území, ve smyslu přijďte sem, tady si to prohlédněte a jděte...když to tak řeknu. Já se spíš snažím aktivovat právě ty lidi, kteří jsou tady. Ono jich zase tolika není, žije tady několik tisíc obyvatel, ale je to těžký, je to velice těžký s nimi pracovat. Je tu skupina, která má zájem, který má částečný zájem a pak jsou tu lidé, kterých se já vůbec dotknout nemohu, to jsou lidé, které les vůbec nezajímá, kteří tento prostor vůbec nenavštěvují a když tak jen, tak tam jdou jen něco ukrást, nebo si jdou nasbírat houby. No prostě to tak je, ale mně nejde o to aktivovat všechny, mně jde o to aktivovat určitou skupinu.

Ale vrat'me se k dětem a ... (přerušeno respondentem)

U těch dětí, tam je to jednodušší totiž, tam to máte o tom, že ty děti jsou na startovní čáře nějaký, samozřejmě jsou mezi nimi rozdíly, jsou z různého sociálního prostředí, ale jsou si v uvozovkách rovni. A vy do nich můžete předat... To co vy nedokážete u té dospělé populace, můžete ovlivnit děti všech skupin té dospělé populace – těch co zájem mají, částečně mají i nemají – protože všichni mají děti. Ale do těch tětí vy jste schopní to nabouchat, s tím, že zpětná vazba není během pěti let prostě, zpětná vazba je generační.

Ale když to nebudeme dělat, tak je to špatný, protože to nikdo nedostane do těch dětí. Že by to bylo školství? Ty mají svých starostí dost...je to obrovský balík, rozrůstající se, plný informací a předmětů který oni musí do těch dětí nalít a na toto nezbyvá čas. Možná některý pedagog, který to cítí niterněji je schopen to dětem předat. Ale my to bereme jako určitou povinnost to těm dětem sdělit, a to jak s tím oni naloží ve svých hlavách, případně v ovlivňování svého okolí generačního nebo mezigeneračního je další věc, to už je bych ale řekl spíš přidaná hodnota, která může být a nemusí být.

Když se zaměříme na ty starší, tzn druhý stupeň a SŠ, jak se snažíte jim zprostředkovat tu socioekonomickou funkci lesa, lesníka?

Les má tři pilíře – ekonomický, ekologický a sociální. To jsou tři pilíře, o kterých se musíme bavit. Dřív, za doby komunismu to byl vlastně jenom ten ekonomickéj a částečně sociální, ten ekologickéj prakticky vypadnul, jak z legislativy, tak z vnímání lidí v té době 70. a 80. let řekněme. Předtím ještě. Byť to byly třeba tvrdý 50. léta, jak se říká, bylo ještě v legislativě, která byla ještě z doby Rakouska-Uherska, tak v té době byla hodně ekologie zakořeněná. Až ta normalizace, tam byla ekologie hodně na úbytku, protože zákon z roku 77 lesní byl totálně ekonomický, totálně ale. A jenom to bylo o tom, že pár lesníků, kteří zde byli, šli svýma prsama do té přední linie a pomalu to, jako protože byli perzekuováni a přicházeli o prémie. My se dneska bijeme takhle v ramenou, když tam jdeme v tom lese, jak to krásně roste a když jim řeknu, ten příběh, to, že ten lesník, tady to vykácel na svoji zodpovědnost, že za to nedostal prémie, to už nikdo nevidí tady to. Že jeho to osobně bolelo, ale my se tím chlubíme. To je realita prostě. Takhle to prostě je.

Čili já se snažím tak říct všechny tyhle ty věci. Všechny ty pilíře jakoby aktivovat dohromady, že jsou velice důležité. Jo nemusí být vyrovnané, jeden může převažovat, protože jsou různé typy lesa, některý má silnější tu ekologickou stánku, některý zase víc tu ekonomickou a sociální se prolíná, ale víc asi do těch hospodářských lesů, ty ochranné lesy jsou velice omezené tam spíš děláme dohled určitý a nemluvíme teď o chráněných přírodních rezervacích, to jsou velice omezená místa. Ale těch ochranných míst jsou tady tisíce hektarů, kde je nějaký statut ochrany daný legislativou zákona 114 atd. Ale tady to je zase pod lesním zákonem a to jsou tisíce hektarů, kde prakticky my jenom monitorujeme stav lesa a nějak se tam nehospodaří, ale pozor, kdyby tam došlo k tomu, že se ten ekosystém lesa začne hroutit nějakým vlivem – suchem, broukem, houbovým patogenem nebo jinou disturbancí – tak tam do toho musíme zasáhnout, protože jsme pod lesním zákonem, jo nejsme pod 114, kde se při jakémkoli vývoji nezasahuje. Máme tady tisíce hektarů lesa, kde je hospodaření omezené,

kde děláme jen dohled určitý, jsou to oblasti ochranných přírodních rezervací, kde je stupeň ochrany daný legislativou zákona 114 atd. Ale tady když něco spadne, uschne, tak se to nechá být, protože to je neekonomické tady do toho zasahovat, tady se jenom monitoruje, aby tam les plnil všechny ostatní funkce, kromě té hospodářské. A to jsou tisíce hektarů lesa a je to velice důležitý těm lidem to říct tady to, jo, že ta ochrana toho lesa před zásahy lidí není jenom ze strany ochranářů, ale že to je i ze strany lesníků, že jsou prostory, kde hospodaření upozadujeme.

Jakým způsobem při programech zprostředkováváte tu hospodářskou složku lesů?

P: No to je různé, protože se dotýkáme různých segmentů, většinou to není jakoby, že to děláme komplexně, to by nešlo, to by byl hroznej guláš. Ale třeba když řeknu na tom jasanu, tak zase taková forma hry, kdy si tam stoupnou, postaví se zády k tomu stromu a mají jít tak daleko, kam si myslí, že sahají kořeny toho stromu. A potom si to vyhodnocujeme. Nebo jsem mluvčí toho stromu a on mi dávájí otázky a já jim předávám informace o tom stromu a celém lese. Čili jsou to takové střípky, záblesky, které vyndáme a pobavíme se o nich.

Zaobíráte se nějakým způsobem také dřevem jako surovinou?

Ano, to řešíme, když jsme třeba na skládce dřeva a jsou tam ty sortimenty různé, tak tam už se o tom můžeme bavit, že ta slabá hmota je hmota stavební, ta silná, že je na nábytkový průmysl. Ty děti musí pochopit, tu posloupnost tu hodnotu, proč to děláme, že náš konečný produkt je začáteční produkt někoho jiného, který k tomu přidá další přidanou hodnotu a něco z toho vyrobí a je z toho konečný výrobek.

Mám tu udělanou spolupráci s firmou Pinie, která je světovým výrobcem hoblíků, kde já ukážu dětem ten proces vzniku dřeva od semínka po skácení a předáváme si je na skládce dřeva, kde si děti přebírá majitel Pinie a ukazuje jim proces zpracování toho dřeva v hoblíky. Chybí tam akorát ten proces rozřezání dřeva na fošny, protože to si nechává dělat někde jinde. Ale děti vidí ten finální výrobek, vidí, že to má rozum, logiku, velice dobrá věc tady ten program Od semínka po výrobek. U nás je to koloběh, to je velice důležitý to říkat. Protože my, co vytěžíme musíme zalesnit, to není všude na světě. Nakonec tam zůstanou stát asi čtyři žáci, kteří představují solitérní stromy, ze kterých padají ty semínka a ostatní jsou jako to semínko a kruh je uzavřen. U nás je důležitý, že je to v kruhu, že to funguje, prostě neustálý proces ty obnovy toho porostu.

A poslední otázka, jak učíte děti zásady pohybu v přírodě a jak předcházet živelným pohromám, jak se jim bránit nebo jak jim přecházet?

Obecně se snažíme děti naučit, že smíšený les je zdravý les, ale to zase neplatí všude. Například, když budete na Šumavě nebo v Krkonoších tak tam je smrk a je to tam klimaxová dřevina, tak tam je to daný, ale tady jo, a většina lesů té nižší a střední polohy tak tam je potřeba zajistit tuhle směs. To je hlavní věc, která předchází tomu náhlému rozpadu těch porostů vlivem disturbancí. Jo, když tam dojde k nějaké disturbanci, třeba k napadení některé dřeviny, tak tam ten les furt je třeba mezernatější, ale furt tam ten ekosystém lesa funguje.

Pokud nepřijde nějaká velká pohroma, třeba nějaká vichřice, které je jedno, je to za dřevinu. Ale i to je přirozenou součástí toho vývoje. Ta příroda počítá s tím, že někdy může dojít k takové pohromě a prostě ty lesy na to budou nějakým způsobem reagovat, jenže mají na to třeba milion let, jenom my to chceme všechno hned. Takže tady to všechno říkáme.

Každý chce vybudovat takový les který bude skýtat možnost dorůst do mýtného věku, čili aspoň těch sta let řekněme. Chceme, aby lesy, které pěstujeme byli ve stejném nebo lepším stavu, než jaké jsme je dostali, protože i my dneska pracujeme s porosty, kteří nám předali naši předchůdci, kteří to také nedělali jenom proto, aby měli nějaký svůj zisk, ty to také pěstovali a věděli, že oni umřou i ty jejich děti umřou a až potom z toho bude někdo něco sklízet. Nasypali do toho spoustu a my už dneska nevíme, co je k tomu vedlo, jestli to byla myslivost nebo něco jiného, ale my dneska to chceme taky.

Dneska stavíme ty lesy na jiném základu. Dneska to cítíme ekologicky a odsuzujeme ty monokultury, to chápu, ale ono by to chtělo se navrátit do doby před těmi sto lety, rozrůstaly se aglomerace, byla obrovská poptávka po dřevě. A ti vlastníci museli tu poptávku vyslyšet úplně stejně jako dneska, protože dneska je taky poptávka, ale ne po dřevě, ale po té ekologii, aby ten les byl trvale udržitelný, aby přinášel ty další funkce. Čili my dneska naplňujeme celospolečenskou poptávku tak jako lidé před těmi sto lety. Proto dříve vznikaly monokultury, protože byla potřeba, byl hlad po dřevu a nebyla možnost jako teď zavolat, aby mi přivezli sto kubíku dřeva a do měsíce to tady mám. Všechno muselo být z místních zdrojů, všechno se muselo vypěstovat. A to by měli ty děti i celá společnost taky chápat, že ty monokultury byly poplatné své době.

My to cítíme jinak, ale už 25 let to přetváříme, kdybychom jeli do lesa, tak vám ukážu ty výsledky, kde už jsou to desetimetrové stromy, které jsou stavěné už na těch už ekologických základech. Je to dané i změnou legislativy, ale ti lesníci to cítili už i před tím. My tady dneska

máme větší procento těch zpevňujících dřevin, než jsme povinni ze zákona v lesích mít. Ale ty plody naší práce budou znát až za čtyřicet let.

Dobře, tak já jsem vyčerpala své připravené otázky. Děkuji vám za váš čas a za poskytnuté informace. *Není za co, i vy jste součástí našich aktivit.*

Příloha č. 6

Přepisy korespondenčních rozhovorů

Otázka č. 1:

Kde jste absolvoval/a kurz lesní pedagogiky (LP) a kdy?

Respondent 1: *Kurz LP jsem absolvovala během studia na SLŠ Hranice v letech 2006–2010.*

Respondent č. 2: *SLŠ Hranice 30. 5.–3. 6.2016.*

Respondent č. 3: *SLŠ Hranice na Moravě, rok 2013? (rokem si nejsem bohužel jist).*

Respondent č. 4: *Střední lesnická škola Hranice, 28. 5.–1. 6. 2018.*

Respondent č. 5: *SLŠ Hranice, 2009.*

Respondent č. 6: *Střední lesnická škola Hranice – 2017.*

Respondent č. 7: *Hranice, lesnická škola, srpen 2017.*

Respondent č. 8: *Na SLŠ v Hranicích na Moravě, 2009.*

Respondent č. 9: *Hranice 23-26.8.2005.*

Respondent č. 10: *Hranice, 2007.*

Respondent č. 11: *SLŠ Hranice na Moravě, 2018.*

Respondent č. 12: *Hranice na Moravě 2007.*

Respondent č. 13: *Kurz lesní pedagogiky v rámci mezinárodního projektu PAWS, 2006; Hranice 2008.*

Respondent č. 14: *V roce 2006 v rámci studia na Střední lesnické škole Hranice.*

Respondent č. 15: *ŠLP Hranice 2010.*

Respondent č. 16: *ČZU Praha, 2015.*

Respondent č. 17: *srpen 2019, Hranice na Moravě.*

Otázka č. 2:

V které organizaci/středisku působíte jako lesní pedagog?

Respondent 1: *Lesy hl. m. Prahy (Středisko ekologické výchovy).*

Respondent č. 2: *Lesy ČR, s.p. – Lesní správa Třeboň.*

Respondent č. 3: *Lesy ČR, lesní správa J. Hradec.*

Respondent č. 4: *Lesní správa Jindřichův Hradec.*

Respondent č. 5: *Lesy České republiky, s.p., Krajské ředitelství České Budějovice.*

Respondent č. 6: *LČR – LS Nové Město na Moravě.*

Respondent č. 7: *LČR s.p., lesní správa Vodňany.*

Respondent č. 8: *Nadace dřevo pro život.*

Respondent č. 9: *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL), pobočka Frýdek Místek.*

Respondent č. 10: *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL), pobočka Kroměříž.*

Respondent č. 11: *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL), pobočka Olomouc.*

Respondent č. 12: *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL), pobočka Olomouc.*

Respondent č. 13: *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL), pobočka Stará Boleslav.*

Respondent č. 14: *Lesní správa Nové Město na Moravě, Lesy České republiky, s.p..*

Respondent č. 15: *KŘ LČR.*

Respondent č. 16: *RL (ČZU Praha, 2015).*

Respondent č. 17: *Lesy České republiky.*

Otázka č. 3:

Kolik lesních pedagogů ve středisku působí? Jsou programy LP v rámci vašeho střediska jednotné, nebo si každý lesní pedagog sestavuje svůj program?

Respondent 1: Čtyři certifikovaní lesní pedagogové + další lidé provozující LP, ale bez certifikace. Programy jsou jednotné (kostra programu a základní informace), ale každý si do něj vloží něco ze sebe vždycky, a proto nejsou všechny úplně stejné (jejich průběh a pořadí aktivit).

Respondent č. 2: Na LS Třeboň působí dva lesní pedagogové (kolega Vám také nejspíš odpoví), každý si svůj program sestavuje sám.

Respondent č. 3: V současné době tři. Koordinujeme vše navzájem.

Respondent č. 4: Tři pedagogové. Obojí, lesní správa pořádá 2–3 velké akce pro základní školy, které se programově podobají a konají v lesním komplexu Jemčina. Dále pořádáme individuální programy lesní pedagogiky pro letní tábory a mateřské školy, kde se obsah upravuje pro zájmovou skupinu.

Respondent č. 5: Přímo na KŘ ČB jsme dva lesní pedagogové. Každý LP si připravuje vlastní programy.

Respondent č. 6: Osm lesních pedagogů. To je velice individuální. Většinu programů se snažím vymýšlet sama, vyberu si téma a na něm je postavená celá pedagogika. Když máme pedagogiku pro větší množství dětí, máme každý svoje stanoviště. Předem se domluvíme, tak aby se témata neopakovala

Respondent č. 7: Na naší lesní správě jsme tři. Programy jsou různé. Některé dělám sám, některé s kolegou pedagogem a každý rok máme hromadnou akci u hradu Helfenburk. Této větší akce se zúčastňují i kolegové bez pedagogického školení.

Respondent č. 8: Ročně si najímáme kolem 125 lesních pedagogů na akce Do lesa s lesníkem. Obsah programu jako takový je jednotný, ale každý pedagog si připravuje dané téma sám, takže se může, co do aktivit nebo různosti sdělování informací, měnit.

Respondent č. 9: ÚHÚL je organizační složka státu, která vykonává činnosti podle zadání zřizovatele (Ministerstva zemědělství), jednou z nich je i lesní pedagogika. ÚHÚL má působnost po celé republice přes 9 svých poboček. Na každé pobočce je koordinátor lesní pedagogiky, který má na starosti koordinaci programů, lesních pedagogů a činností lesní

pedagogiky na své pobočce. Programy si vytváří lesní pedagog sám přímo na míru účastníkům programu.

Respondent č. 10: *ÚHÚL je organizační složka státu, která vykonává činnosti podle zadání zřizovatele (Ministerstva zemědělství), jednou z nich je i lesní pedagogika. ÚHÚL má působnost po celé republice přes 9 svých poboček. Na každé pobočce je koordinátor lesní pedagogiky, který má na starosti koordinaci programů, lesních pedagogů a činností lesní pedagogiky na své pobočce. Programy si vytváří lesní pedagog sám přímo na míru účastníkům programu.*

Respondent č. 11: *Na pobočce v Olomouci je 6 lesních pedagogů. ÚHÚL je organizační složka státu, která vykonává činnosti podle zadání zřizovatele (Ministerstva zemědělství), jednou z nich je i lesní pedagogika. ÚHÚL má působnost po celé republice přes 9 svých poboček. Na každé pobočce je koordinátor lesní pedagogiky, který má na starosti koordinaci programů, lesních pedagogů a činností lesní pedagogiky na své pobočce. Programy si vytváří lesní pedagog sám přímo na míru účastníkům programu.*

Respondent č. 12: *ÚHÚL je organizační složka státu, která vykonává činnosti podle zadání zřizovatele (Ministerstva zemědělství), jednou z nich je i lesní pedagogika. ÚHÚL má působnost po celé republice přes 9 svých poboček. Na každé pobočce je koordinátor lesní pedagogiky, který má na starosti koordinaci programů, lesních pedagogů a činností lesní pedagogiky na své pobočce. Programy si vytváří lesní pedagog sám přímo na míru účastníkům programu.*

Respondent č. 13: *ÚHÚL je organizační složka státu, která vykonává činnosti podle zadání zřizovatele (Ministerstva zemědělství), jednou z nich je i lesní pedagogika. ÚHÚL má působnost po celé republice přes 9 svých poboček. Na každé pobočce je koordinátor lesní pedagogiky, který má na starosti koordinaci programů, lesních pedagogů a činností lesní pedagogiky na své pobočce. Programy si vytváří lesní pedagog sám přímo na míru účastníkům programu.*

Respondent č. 14: *Sedm osob, V podstatě jsou jednotné v rámci Lesní správy, ale individuální programy se také uplatňují.*

Respondent č. 15: *Dva pedagogové, každý pedagog si sestavuje vlastní program.*

Respondent č. 16: *Pět, programy jsou jednotné.*

Respondent č. 17: *Na LS Pelhřimov tři, programy jsou zpravidla jednotné.*

Otázka č. 4:

Pro které cílové skupiny programy lesní pedagogiky nabízíte?

Respondent č. 1: Od MŠ až po seniory.

Respondent č. 2: Nejčastěji jde o žáky základních škol ve věku 6 – 15let, ale uspořádal jsem i akce pro předškoláky anebo naopak pro dospělé včetně důchodců. Prozatím jsem neměl možnost zorganizovat akci pro středoškoláky.

Respondent č. 3: Nejčastěji pro ZŠ, ideálně 4. – 8. třída, ale dělali jsme programy i pro MŠ.

Respondent č. 4: Děti do 15 let.

Respondent č. 5: Pro širokou veřejnost.

Respondent č. 6: Od mateřské školky přes základní školy, různé organizace až po handicapované klienty.

Respondent č. 7: Od školky až po konec základní školy. Pokud by byl zájem, je možné sestavit program i pro dospělé.

Respondent č. 8: 4-5. třídy ZŠ.

Respondent č. 9: MŠ–ZŠ.

Respondent č. 10: MŠ, 1. a 2. stupeň ZŠ.

Respondent č. 11: Od MŠ po seniory.

Respondent č. 12: Od mateřských škol po senior.

Respondent č. 13: Nabízíme programy pro děti od 4 let, dospělé i seniory. Dále pro různé zájmové skupiny různého věkového složení. Jsme vyškoleni i pro práci se skupinami klientů se speciálními sociálními potřebami, postižené mentálně i tělesně apod.

Respondent č. 14: Pro širokou škálu, ale především pro základní školy a mateřské školky.

Respondent č. 15: ZŠ + MŠ.

Respondent č. 16: Programy lesní pedagogiky připravujeme nejen pro nejmladší generaci dětí v mateřské školce, ale i pro žáky základních a středních škol. Do programů zapojujeme i širokou veřejnost.

Respondent č. 17: *Hlavně ZŠ, letní dětské tábory, gymnázia případně akce pro širokou veřejnost*

Otázka č. 5:

Které cílové skupiny mají o programy zájem nejčastěji?

Respondent č. 1: *ZŠ.*

Respondent č. 2: *Žáci základních škol, Častěji jde o žáky 2. stupně.*

Respondent č. 3: *ZŠ 4. – 6. třída.*

Respondent č. 4: *Základní školy.*

Respondent č. 5: *Nejčastěji pro děti 1. stupně ZŠ.*

Respondent č. 6: *Nejčastěji základní školy.*

Respondent č. 7: *Školky a první stupeň ZŠ.*

Respondent č. 8: *cílová skupina je daná.*

Respondent č. 9: *MŠ–ZŠ.*

Respondent č. 10: *1. Stupeň ZŠ.*

Respondent č. 11: *ZŠ a MŠ.*

Respondent č. 12: *První stupeň ZŠ.*

Respondent č. 13: *Největší zájem mají mateřské a základní školy.*

Respondent č. 14: *Mateřské a základní školy, dále sportovní a vzdělávací akce.*

Respondent č. 15: *1. stupeň ZŠ.*

Respondent č. 16: *O programy mají zájem nejvíce mateřské školy. Velký zájem máme také u široké veřejnosti na různých hromadných akcích (Den Země, Natura Viva, Silva Regina).*

Respondent č. 17: *první stupně základních škol.*

Otázka č. 6:

Zabýváte se ve svých programech LP zeměpisem, pokud ano, tak jakým způsobem?

Respondent 1: *Přímo zeměpisem se nezabýváme (je občas součástí vyprávění nebo aktivity, popisů stanovišť stromů, rozšíření rostlin, ale pouze okrajově... přímo zeměpisný program nemáme)*

Respondent č. 2: *Jen okrajově.*

Respondent č. 3: *Zeměpisem jako takovým se nezabýváme.*

Respondent č. 4: *Okrajově – ukázka lesnických map seznámení s legendou (barevné rozlišení porostů), dotazy, jestli vědí, kde se na mapě nacházejí.*

Respondent č. 5: *Ano, probíráme s dětmi lesnické mapy a orientaci v terénu.*

Respondent č. 6: *Okrajově. Například proč jsou lesy důležité a jakou plní funkci vzhledem k celé planetě.*

Respondent č. 7: *Ne.*

Respondent č. 8: *Ano v souvislosti s různým druhem hospodaření v lesích dle geografického rozmístění, případně na stanovišti Voda v lese se děti učí poznávat řeky v ČR apod.*

Respondent č. 9: *Vyšší ročníky základních škol dostanou za úkol popsat na určitém území bylinné, keřové, stromové patro, poznat listy a plody stromů...naučíme je měřit průměry stromů – jejich výšky – najít poškození a jaké na konkrétním stromě atd. řekneme jim něco málo o lesnické typologii.*

Respondent č. 10: *Ano, okrajově. Dostáváme se k původu některých cizokrajných dřevin, k využití půdy (kolik je lesů, kolik polí...).*

Respondent č. 11: *Orientace v terénu, určování světových stran pomocí přírodnin – stromy, mraveniště, letokruhy, lišejníky...*

Banner – obrázky a znázornění vegetačních stupňů, kde je popsána nadmořská výška od nížin po hory, kde se pak přiřazují podle barvy stromy, keře, které u nás v dané nadmořské výšce rostou.

Respondent č. 12: *Používání map v terénu, orientační běh.*

Respondent č. 13: *Často pro starší děti zařazujeme do programu práci s mapou. Ukazujeme změny prostředí v souvislosti s polohou.*

Respondent č. 14: *Zeměpisem se nezabýváme, možná jen okrajově, pokud se bavíme o původu některých dřevin, rostlin či živočichů*

Respondent č. 15: *ne*

Respondent č. 16: *Ano, zeměpis je využíván u vyšších ročníků základních škol a u studentů středních škol. V programech používají lesnické mapy, např. pomocí porostní mapy se žáci/studenti učí orientovat v porostu. Snaží se z mapy vyčíst důležité informace – stáří lesního porostu, zakmenění, z kolika etází se porost skládá atd.*

Respondent č. 17: *Ukázka porostních map.*

Otázka č. 7:

Jak se v programech LP uplatňuje „geografické myšlení“ (tzn. schopnost chápat souvislosti a vzájemné vztahy mezi aktivitami lidí, polohou a prostředím na Zemi, jejich vývoj v čase, na různých územních řádech jejich změny i dopad na konkrétní území)?

Respondent č. 1: *Viz odpověď výše. Zeměpis je v programech objevuje pouze jako doplňující informace (stanoviště rostlin, přesun zvěře, geologické vycházky – tam je asi zeměpis zastoupen nejvíce...).*

Respondent č. 2: *Ano, snažím se, aby byl program sestaven tak, aby si děti uvědomovaly nejružnější souvislosti – aby jednotlivá témata nebyla oddělena, ale aby byl představen co nejširší pohled na věc. Mezi jednotlivými účastníky jsou značné rozdíly. Někdy jsem velice příjemně překvapen, jak obrovský přehled některé děti mají, někdy jsem naopak dost zoufalý...*

Respondent č. 3: *Myslím, že se geografické myšlení zde moc neuplatňuje, snad až na orientaci v lese.*

Respondent č. 4: *Jen základní orientace na mapě.*

Respondent č. 5: *Hovoříme zejména o významu lesa a vlivu na klima.*

Respondent č. 6: *BEZ ODPOVĚDI*

Respondent č. 7: *Většinou hovořím o důležitosti hospodářských lesů. Jakým způsobem jsme si les upravili k obrazu svému a proč. Někdy i o půdoochraných a melioračních schopnostech porostů.*

Respondent č. 8: *Uplatňuje se formou ukázek (map geografických a lesnických) v souvislosti s činnostmi v lesním hospodářství*

Respondent č. 9: *Např. učíme je na konkrétní hře, co je to ekosystém, musí se umět najít na mapě v porostu ve kterém se nacházíme...atd.*

Respondent č. 10: *Pracujeme s lesnickými mapami, účastníci se dozví, kolik roků les roste, v jakém věku dochází k těžbě dříví. Vysvětlujeme, že lesy zůstaly po našich předcích na místech, kde většinou z nějakých důvodů nemohli hospodařit zemědělsky.*

Respondent č. 11: *Pomocí názorných pomůcek, (Banner – obrázky a znázornění vegetačních stupňů, kde je popsána nadmořská výška od nížin po hory, kde se pak přiřazují podle barvy stromy, keře, které u nás v dané nadmořské výšce rostou) si děti spojí jednotlivé souvislosti – co roste, žije v nížinách, pahorkatinách a horách.*

Respondent č. 12: *Uplatnění geoinformatiky při hospodaření v lesích, při výstavbě komunikací. Rozšíření dřevin v čase a místě.,*

Respondent č. 13: *Dialogovou metodou a projektovým přístupem si klienti sami přichází na souvislosti.*

Respondent č. 14: *Geografické myšlení není nijak řešeno v našich lesopedagogických aktivitách.*

Respondent č. 15: *Pouze ve vztahu člověk a příroda – ekologie.*

Respondent č. 16: *Účastníci programů lesní pedagogiky se musí zamyslet nad vhodností daných dřevin v lesních porostech ve sledované oblasti. To je propojeno se zařazením oblasti do určitého geografického areálu a s úvahou o historii pěstování lesa a jeho dopadu na konkrétní území.*

Respondent č. 17: *Určování místa, kde se nacházíme; určování lokálních přírodních podmínek ve vztahu k přírodní oblasti,*

Otázka č. 8:

Uplatňujete v programech tzv. „geografické otázky“ (tj. otázky typu: co to tu je? proč to tu je? proč tu není něco jiného? jak se to vyvíjelo a jak se to bude vyvíjet dál? apod.)?

Respondent 1: *Ano, tyto otázky používáme. Nejčastěji na vycházkách s tématem dřevin nebo geologie.*

Respondent č. 2: *Ano, snažím se.*

Respondent č. 3: *Moc ne.*

Respondent č. 4: *Spíše ne.*

Respondent č. 5: *Ano, ve vztahu k lesnímu prostředí.*

Respondent č. 6: *Zřídka.*

Respondent č. 7: *Ano a baví mě to. Zejména kvůli dětským úvahám.*

Respondent č. 8: *Ano.*

Respondent č. 9: *Ano.*

Respondent č. 10: *Ano. Navážu na předchozí otázku. Dospělý les zde na tomto místě zasadil náš pradědeček, my můžeme nyní využít dřevo z jeho stromů na naše potřeby. Pokud bychom se my nezasadili o vznik následného lesa, naši vnukové by již takové možnosti jako máme my neměli.*

Respondent č. 11: *Bavíme se o druhové skladbě, které stromy mají šanci růst v dané lokalitě, vliv nedostatku vody v přírodě, vyšších teplot a změny druhové skladby.*

Respondent č. 12: *Ano například formou stanovišti odpovídající druhové skladně dřevin a poptávce veřejnosti na lesní produkty.*

Respondent č. 13: *Ano.*

Respondent č. 14: *Nijak zvlášť.*

Respondent č. 15: *Ne.*

Respondent č. 16: *Ano.*

Respondent č. 17: *Dle věku dětí*

Otázka č. 9:

Která konkrétní geografická témata a zeměpisné poznatky ve svých programech vyučujete?

Respondent 1: *Vznik jednotlivých kontinentů (jejich přesuny), geologická minulost ČR, pohoří...témata geologická. Stanoviště dřevin, místa původu zvěře žijící v ČR.*

Respondent č. 2: *Při programech pracujeme s mapou a celkově orientací v terénu, mluvíme o vlivu člověka na životní prostředí.*

Respondent č. 3: *Žádné.*

Respondent č. 4: *Prostorové rozčlenění mapy, vrstevnice.*

Respondent č. 5: *Práce s mapou a orientace v terénu, odhad výšek a vzdáleností, význam lesů.*

Respondent č. 6: *Mapy – orientace v mapách.*

Respondent č. 7: *Hovoříme o potřebě MZD (meliorační a zpevňující dřeviny – pozn. autora), ale i SM (smrk – pozn. autora) jako o stavebním dřevu. Vysvětluji, že každá dřevina má v lese své místo. Kde, jak a proč. Hovoříme i o lesech ochranných, hospodářských a zvláštního určení. Se staršími dětmi probíráme i fytoindikátory a možnost jejich využití k orientaci.*

Respondent č. 8: *Způsoby hospodaření v lesích v různých geografických polohách, řeky v ČR*

Respondent č. 9: *...ornitologie, dendrologie, meteorologie, geologie...*

Respondent č. 10: *Viz. otázka č. 7 (tzn. původ některých cizokrajných dřevin, k využití půdy (kolik je lesů, kolik polí...)). Původní rozšíření lesních dřevin a zvěře žijící v lesích.*

Respondent č. 11: *Vegetační stupně (v závislosti na nadmořské výšce) a druhovou skladbu. Ukázky hospodářských map. Odhad výšek stromů a vzdáleností objektů v terénu.*

Respondent č. 12: *Orientace v terénu s mapou, druhová skladba dřevin dle vegetačních lesních stupňů, vliv vegetace na klima, dendrometrie, zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě atd.*

Respondent č. 13: *Nadmořská výška vs. druhová skladba rostlin, dřevin i fauny.*

Respondent č. 14: *Původnost a nepůvodnost biotických činitelů, rostlin...*

Respondent č. 15: *Žádné.*

Respondent č. 16: *Pedologii, hydrologii.*

Respondent č. 17: *Určení místa, pomístní názvy, nadmořská výška a reliéfy terénu, JPRL (jednotky prostorového rozdělení lesa – pozn. autora), přírodní oblasti, témata z HÚL (hospodářská úprava lesů – pozn. autora), GPS*

Otázka č. 10:

A které konkrétní vyučovací metody využíváte?

Respondent 1: *Metoda přímého prožitku s minimem pomůcek – zkratka LP.*

Respondent č. 2: *S dětmi se snažím co nejvíce diskutovat, ale někdy to skončí jen na přednášce z mé strany. Pokud k probíranému tématu existuje nějaká hra, snažím se i využít i tuto formu.*

Respondent č. 3: BEZ ODPOVĚDI

Respondent č. 4: BEZ ODPOVĚDI

Respondent č. 5: *Práce s papírovou mapou a mapou v elektronické podobě, odhad vzdáleností, měření pomocí matematických metod (podobnost trojúhelníků).*

Respondent č. 6: *Práci s lesnickou mapou.*

Respondent č. 7: *Vysvětlení, názorná ukázka nebo hra. Většinou praktické věci, teorie po málu.*

Respondent č. 8: *Využíváme zážitkové metody.*

Respondent č. 9: *Najít, poznat, osahat, uvědomit...*

Respondent č. 10: *Výklad kombinovaný aktivním přístupem žáků.*

Respondent č. 11: *Metody poznávání, prožitků a her.*

Respondent č. 12: *Prožitková metoda založená na různých hrách a příbězích.*

Respondent č. 13: *Skupinová práce, použití dialogové metody, velmi omezeně výklad. Metody slovní a názorně demonstrační. Metody podle I.J. Lernerera – omezeně informačně-receptivní metoda, reproduktivní metoda. Bohužel neznám hledisko, z které chcete metody vyjmenovat.*

Respondent č. 14: *Názorné ukázky, pomůcky, vycpaniny, dřevní skládačky, snažíme se realizovat akci v přírodě, možnost vyrobit si krmítka, budky pro ptáky atd.*

Respondent č. 15: *Diskuse a praktické ukázky.*

Respondent č. 16: *Využíváme metody slovní a názorně-demonstrační. U starších žáků využíváme i metodu diskuzní.*

Respondent č. 17: *Ukázky mapových podkladů, dotazy a vysvětlení.*

Otázka č. 11:

Poskytujete programy LP zaměřené výhradně na zeměpis/nebo jsou programy vždy komplexní (zahrnují více vyučovacích) předmětů (které)?

Respondent č. 1: *Výhradně na zeměpisná témata ne.*

Respondent č. 2: *Ne, zeměpis je vždy jen okrajový předmět.*

Respondent č. 3: *Programy LP jsou zaměřeny převážně na aktivity spojené s oborem lesnictví a myslivostí. Významná část programu se vztahuje k přírodovědným oblastem (poznávání dřevin, pochopení jejich fyziologie, způsob života zvěře, pochopení fungování ekosystému, smyslové vnímání přírodnin apod.). Část programu se zabývá technickými aspekty (dendrometrie, způsob označování dříví...), část je sportovně-zážitková (střelba ze vzduchovky).*

Respondent č. 4: *Programy jsou komplexní a snažíme se zájmové skupině předat to co je náplní naší práce a proč to vůbec děláme v souvislostech na potřeby lesa.*

Respondent č. 5: *Připravujeme programy, které zahrnují více předmětů – zeměpis, přírodopis, matematiku.*

Respondent č. 6: *Většinou se o nich pouze zmíním. Momentálně se snažím účastníkům vysvětlit proč je kůrovcová kalamita. Co všechno to sebou nese. A jak s ní lesníci bojují.*

Respondent č. 7: *Les je velmi komplexní záležitost. Vysvětluji, jak to v lese chodí. Zaměřuji se tedy na lesnictví, myslivost, biologii, botaniku, zoologii, lesnické a myslivecké stavby, autodoprava, ekonomika, bezpečnost práce, někdy i tábornictví. V lese se najde vše. Mám nejraději improvizaci a mluvím o tom, co konkrétní děti zajímá.*

Respondent č. 8: *Program je speciálně zaměřen na práci lesníků v průběhu vývoje lesa od zalesnění až po výrobu a zpracování dřeva*

Respondent č. 9: *Programy LP jsou vždy komplexní. Nejčastěji se při programu zabýváme těmito předměty: biologie, etologie, ekologie, botanika, dendrologie, entomologie, lesnictví (hospodářská úprava lesů, ochrana lesů, ekonomika, pěstování lesů, lesnická typologie, pedologie), zeměpis, matematika, výtvarná výchova atd.*

Respondent č. 10: *Programy LP jsou vždy komplexní. Nejčastěji se při programu zabýváme těmito předměty: biologie, etologie, ekologie, botanika, dendrologie, entomologie, lesnictví (hospodářská úprava lesů, ochrana lesů, ekonomika, pěstování lesů, lesnická typologie, pedologie), zeměpis, matematika, výtvarná výchova atd.*

Respondent č. 11: *Programy LP jsou vždy komplexní. Nejčastěji se při programu zabýváme těmito předměty: biologie, etologie, ekologie, botanika, dendrologie, entomologie, lesnictví (hospodářská úprava lesů, ochrana lesů, ekonomika, pěstování lesů, lesnická typologie, pedologie), zeměpis, matematika, výtvarná výchova atd.*

Respondent č. 12: *Programy LP jsou vždy komplexní. Nejčastěji se při programu zabýváme těmito předměty: biologie, etologie, ekologie, botanika, dendrologie, entomologie, lesnictví (hospodářská úprava lesů, ochrana lesů, ekonomika, pěstování lesů, lesnická typologie, pedologie), zeměpis, matematika, výtvarná výchova atd.*

Respondent č. 13: *Programy LP jsou vždy komplexní. Nejčastěji se při programu zabýváme těmito předměty: biologie, etologie, ekologie, botanika, dendrologie, entomologie, lesnictví (hospodářská úprava lesů, ochrana lesů, ekonomika, pěstování lesů, lesnická typologie, pedologie), zeměpis, matematika, výtvarná výchova atd.*

Respondent č. 14: *Více předmětů. Zeměpis okrajově. Zabýváme se zoologií, dendrologií, fytopatologií, entomologií, myslivostí, tvůrčí činnost, hry atd.*

Respondent č. 15: *Pouze enviromentální výchova.*

Respondent č. 16: *Programy máme nejvíce zaměřené na myslivost, zoologii, dendrologii, ochranu a pěstování lesa.*

Respondent č. 17: *programy jsou zpravidla zaměřeny na osvětlení lesnické problematiky, ukázky práce v lese, vysvětlení přírodních poměrů, ekologii, myslivost, dendrologii, botaniku, biologii, zoologii, hydrologii...*

Otázka č. 12:

Lze si případně domluvit téma výukového programu individuálně, dle potřeb učitele (téma/délku/cílovou skupinu)?

Respondent 1: *Ne, témata a délky programů jsou dané a učitel si vybírá z nabídky (pouze lze upřesnit místo konání)*

Respondent č. 2: *Ano, samozřejmě – vždy zhruba měsíc před samotnou akcí s vyučujícím konzultuji, jestli má nějaké speciální požadavky. Pro děti je pak mnohem zajímavější, když probíranou látku mohou vidět i ve „skutečném světě“ – tedy alespoň většinou...*

Respondent č. 3: *Lze to přizpůsobit, ale vzhledem k našemu zaměření pouze omezeně. Cílovou skupinu zohledňujeme vždy, program musí být adekvátní k věku. Délku většinou volíme 2–3 hodiny, zdá se být neoptimálnější.*

Respondent č. 4: *Ano určitě.*

Respondent č. 5: *Program je podle domluvy s pedagogem.*

Respondent č. 6: *Ano, jsem vždy ráda, když si učitelé řeknou, na co se zaměřit.*

Respondent č. 7: *Ano.*

Respondent č. 8: *Ne.*

Respondent č. 9: *Při domlouvání programu se vždy snažíme vyhovět „zákazníkovi“, tedy většinou učitelům odborných předmětů. Často mají učitelé požadavky na témata, která v současné době probírají ve škole a potřebují znalosti propojit s praktickými ukázkami.*

Respondent č. 10: *Při domlouvání programu se vždy snažíme vyhovět „zákazníkovi“, tedy většinou učitelům odborných předmětů. Často mají učitelé požadavky na témata, která v současné době probírají ve škole a potřebují znalosti propojit s praktickými ukázkami.*

Respondent č. 11: *Při domlouvání programu se vždy snažíme vyhovět „zákazníkovi“, tedy většinou učitelům odborných předmětů. Často mají učitelé požadavky na témata, která v současné době probírají ve škole a potřebují znalosti propojit s praktickými ukázkami.*

Respondent č. 12: *Při domlouvání programu se vždy snažíme vyhovět „zákazníkovi“, tedy většinou učitelům odborných předmětů. Často mají učitelé požadavky na témata, která v současné době probírají ve škole a potřebují znalosti propojit s praktickými ukázkami.*

Respondent č. 13: *Při domlouvání programu se vždy snažíme vyhovět „zákazníkovi“, tedy většinou učitelům odborných předmětů. Často mají učitelé požadavky na témata, která v současné době probírají ve škole a potřebují znalosti propojit s praktickými ukázkami.*

Respondent č. 14: *Ano, je to možné.*

Respondent č. 15: *Ano.*

Respondent č. 16: *Určitě by to nebyl problém.*

Respondent č. 17: *Ano – využívají to školy a letní tábory.*

Otázka č. 13:

Je o zeměpisná témata zájem?

Respondent 1: *Nezaregistrovali jsme*

Respondent č. 2: *BEZ ODPOVĚDI*

Respondent č. 3: *Nevím, zeměpisem přímo se nezabýváme. Ale domnívám se, že v případě nabídky by byl zájem i o zeměpisná témata.*

Respondent č. 4: *Snažíme se zakomponovat spíše lesnická témata, s odkazy na znalosti ze zeměpisu.*

Respondent č. 5: *Vzhledem k výše uvedenému nemohu posoudit*

Respondent č. 6: *Moc ne.*

Respondent č. 7: *Záleží na skupině. Spíše Ano.*

Respondent č. 8: *Asi ano, ale nemohu mluvit za jiné, protože nejsme úplně na toto téma zaměřeni, ale všeobecně je o lesní pedagogiku velký zájem.*

Respondent č. 9: *Ano, zájem je veliký...*

Respondent č. 10: BEZ ODPOVĚDI

Respondent č. 11: *Děti mají zájem dozvědět se víc o terénu, oblasti, kde žijí.*

Respondent č. 12: *Ano, zejména o orientační běh. Dále pak o vliv vegetace na klima, vliv lidského chování na změnu přírodního prostředí nebo změny ve významu, využití a distribuci přírodních zdrojů.*

Respondent č. 13: *Výjimečně.*

Respondent č. 14: *Nedokážu posoudit, zatím jsme nic podobného nerealizovali.*

Respondent č. 15: *Ne.*

Respondent č. 16: *Zeměpisná témata se nepohybují na prvních místech v tabulce, nejvíce je zájem o téma myslivost a zoologie.*

Respondent č. 17: *zeměpisná témata jsou součástí celé lesní pedagogiky*

Otázka č. 14:

Jakým způsobem jsou programy nabízeny (propagace), kde o nich veřejnost může získat informace?

Respondent 1: *Nabízeny jsou na stránkách LHMP, propagační tiskoviny, na doporučení učitelů mezi sebou a několikrát do roka e-mailem. Školy se k nám ale vrací a výrazná propagace není potřeba.*

Respondent č. 2: *Jsem již v dlouhodobém kontaktu s vyučujícími z většiny okolních škol (základních a mateřských), se členy různých spolků (myslivci, včelaři, rybáři, ochránci přírody, ornitologové, ...) a s pracovníky obecních a městských úřadů. Dále náš podnik programy lesní pedagogiky nabízí na svých webových stránkách a tuším, že snad existují i nějaké reklamní letáky...*

Respondent č. 3: *Záleží na rozsahu akce. Větší akce pořádané z úrovně kraj. ředitelství mohou mít propagaci na webu, případně mohou být propagační tiskoviny. Akce pořádané z úrovně lesní správy jsou většinou domluveny přímo se zájemci (školy, organizace). Většinou jsme kontaktováni poté, co se zájemci dozvědí zákl. informace na webu LČR.*

Respondent č. 4: *Lesy české republiky pořádají velké množství aktivit spojené s lesní pedagogikou. Propagace probíhá i na webových stránkách podniku, Facebooku a různých lesnických portálech.*

Respondent č. 5: *Reklamu neděláme, informujeme pedagogy na setkáních EVVO o lesní pedagogice. Funguje přenos zkušeností mezi pedagogy.*

Respondent č. 6: *Často na stránkách LČR. Jinak tím, že mě zná okolí a ví, co dělám.*

Respondent č. 7: *Nabízíme je konkrétním skupinám. Popřípadě nás kontaktují sami prostřednictvím webových stránek. Mnohdy si učitelky předávají naše telefony*

Respondent č. 8: *Program Do lesa s lesníkem není propagován z důvodů omezeného množství financí, školy tedy poptáváme sami po celé ČR*

Respondent č. 9: *Programy lesní pedagogiky jsou nabízeny skrz stránky www.lesnipedagogika.cz, přes které je možné kontaktovat lesní pedagogy na konkrétních pracovištích podle jejich působitě. Dále přes facebookovou stránku @Lesní pedagogika. Vzhledem k tomu, že se programům lesní pedagogiky věnuje více lesnických subjektu v České republice, jsou programy lesní pedagogiky často nabízeny přes jejich internetové stránky.*

Respondent č. 10: *Programy lesní pedagogiky jsou nabízeny skrz stránky www.lesnipedagogika.cz, přes které je možné kontaktovat lesní pedagogy na konkrétních pracovištích podle jejich působitě. Dále přes facebookovou stránku @Lesní pedagogika. Vzhledem k tomu, že se programům lesní pedagogiky věnuje více lesnických subjektu v České republice, jsou programy lesní pedagogiky často nabízeny přes jejich internetové stránky.*

Respondent č. 11: *Programy lesní pedagogiky jsou nabízeny skrz stránky www.lesnipedagogika.cz, přes které je možné kontaktovat lesní pedagogy na konkrétních pracovištích podle jejich působitě. Dále přes facebookovou stránku @Lesní pedagogika. Vzhledem k tomu, že se programům lesní pedagogiky věnuje více lesnických subjektu v České republice, jsou programy lesní pedagogiky často nabízeny přes jejich internetové stránky.*

(Regionálně je také propagace LP např. v rámci Oslav lesa na Flóře, přes rozhlas Český rozhlas Olomouc, plakáty...)

Respondent č. 12: *Programy lesní pedagogiky jsou nabízeny skrz stránky www.lesnipedagogika.cz, přes které je možné kontaktovat lesní pedagogy na konkrétních pracovištích podle jejich působitě. Dále přes facebookovou stránku @Lesní pedagogika.*

Vzhledem k tomu, že se programům lesní pedagogiky věnuje více lesnických subjektu v České republice, jsou programy lesní pedagogiky často nabízeny přes jejich internetové stránky.

Respondent č. 13: *Programy lesní pedagogiky jsou nabízeny skrz stránky www.lesnipedagogika.cz, přes které je možné kontaktovat lesní pedagogy na konkrétních pracovištích podle jejich působnosti. Dále přes facebookovou stránku @Lesní pedagogika. Vzhledem k tomu, že se programům lesní pedagogiky věnuje více lesnických subjektu v České republice, jsou programy lesní pedagogiky často nabízeny přes jejich internetové stránky.*

Respondent č. 14: *Na webových stránkách podniku s odkazem na pověřenou osobu, či osobním kontaktováním a zasláním objednávky s bližšími specifiky.*

Respondent č. 15: *Internetové stránky podniku + osobní kontakt*

Respondent č. 16: *Webové stránky, Facebook, tiskové zprávy z konkrétních akcí, články v tisku.*

Respondent č. 17: *účast na akcích pro širokou veřejnost – soutěže pro děti a odborné diskuze, propagační materiály z podniku*

Otázka č. 15:

Z následujících bodů vyberte ty, které vyučujete ve svých programech LP, případně blíže popište, jak:

- a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu
- b) Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu
- c) Význam lesů (globální i regionální úroveň)
- d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí
- e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR
- f) Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)

Respondent 1:

- a) *Ne – mapy jsou pouze doplňující info – porostní mapy hlavně*

- b) *Ne – pouze u dřevin (rozšíření, nadmořská výška – velmi okrajově)*
- c) *Ano – informace jako druhy lesa (hospodářský, význam lesa (kyslík, domov zvířat, význam dřeva jako suroviny...)). Vše je formou hry. Pohled na les v ČR.*
- d) *Ne – zabýváme se fakty o lese, málokdy v souvislosti se společností. Udržitelnou funkci lesa probíráme, dřevo jako obnovitelnou surovinu. Ochrana životního prostředí se neprobírá přímo – spíše zásady slušného chování v lese (to chybí lidem).*
- e) *Ano – jsou to jedny z našich hlavních témat na programech o dřevinách.*
- f) *Ano – před stupem do lesa v krátkosti zásady chování v přírodě (pouze).*

Respondent č. 2:

Dá se říci, že všechna Vámi zmíněná témata jsou v programech LP zakomponována. Na akce s sebou беру porostní a turistickou mapu, pro starší děti i buzolu, výškoměr, sklonoměr... Ostatní body jsou probírány v rámci diskuse...

Respondent č. 3:

- a) *Odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu – zabýváme se odhadem a měřením výšek a vzdáleností stromů*
- b) *0*
- c) *Význam lesů – vysvětlujeme význam lesa pro společnost*
- d) *Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů*
- e) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy – často vysvětlujeme formou testu některé body lesního zákona, co se v lese smí a jak se zde chovat.*
- f) *0*

Respondent č. 4:

- a) *Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu, měření výšek stromů výškoměrem – pokácených stromů pásmem.*
- b) *0*
- c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň) – dle stanoviště na kterém se nacházíme*
- d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí – kůrovec – vývoj + škody*
- e) *0*
- f) *0*

Respondent č. 5:

- a) *Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu*
- b) *0*
- c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň)*
- d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí*
- e) *Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR*
- f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě*

Respondent č. 6:

Všechny následující body používám tak, že se o nich zmíním, když si povídáme o lese:

- a) *Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu*
- b) *0*
- c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň)*
- d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí*
- e) *0*
- f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)*

Respondent č. 7:

- a) *Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu*
- b) *Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu*
- c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň)*
- d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí*
- e) *Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR*
- f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)*

Kromě bodu e) jsem už hovořil o všem. Vždy ale ne. Pokud zaměřuji program na myslivost a kynologii, nehovořím o lesnictví a obráceně.

Respondent č. 8:

- a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu – práce s lesnickými mapami, měření výšek a tloušťek stromů, vzdáleností od stromu, odhady vzdáleností a měřených veličin*
- b) Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu – vyučujeme v tématu Voda v lese a hospodaření v lese (zalesňování, výchova, těžba)*
- c) Význam lesů (globální i regionální úroveň) - o něm mluvíme v souvislosti se zpracováním dřeva*
- d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí – prolíná se napříč celým programem*
- e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR – ano*
- f) Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim) - mluvíme spíše v souvislosti s těžbou dřeva, kalamitách apod.*

Respondent č. 9:

- a), b) skrz praktickou ukázkou lesních vegetačních stupňů c), d), e), f)*

Respondent č. 10:

- a), b) skrz praktickou ukázkou lesních vegetačních stupňů, c), d), f)*

Respondent č. 11:

- a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu*
- b) Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu – skrz praktickou ukázkou lesních vegetačních stupňů*
- c) Význam lesů (globální i regionální úroveň)*

d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí

e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR

f) Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)

Respondent č. 12:

a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu – například odhad a měření výšky, průměru a objemu stromů

b) Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu – rozložení vegetačních lesních stupňů, příčiny a následky druhové skladby dřevin Skrz praktickou ukázkou lesních vegetačních stupňů

c) Význam lesů (globální i regionální úroveň) – porovnání historie a přítomnosti

d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí – s důrazem na místní podmínky

e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR – historie, přítomnost a budoucnost lesů v ČR.

f) Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim) – jak se správně chovat za bouřky, v neznámém prostředí, způsoby přežití v divočině, jistící prvky atd.,

Respondent č. 13:

a) Práce s mapou/plánem, určování polohy, orientace v terénu, pohyb podle mapy a azimutu, zeměpisné souřadnice, odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu

b) Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažitost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu – Skrz praktickou ukázkou lesních vegetačních stupňů

c) Význam lesů (globální i regionální úroveň)

d) Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí

e) Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR

f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)*

Respondent č. 14:

a) *Práce s mapou/plánem (lesnickou) odhad výšek (stromů)*

b) *Vliv polohy (nadm. v., dostupnost vody, geomorfologické složení, svažítost, výšková stupňovitost, faktory podmiňující skladbu lesa) na místní přírodu/krajinu*

c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň)*

d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí*

e) *Rozmístění, skladba a hospodářské využívání lesů v rámci regionu i celé ČR*

f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)*

Respondent č. 15:

a) *Odhad výšek a vzdáleností objektů v terénu*

b) *NE*

c) *Význam lesů (globální i regionální úroveň)*

d) *Vztah přírody a společnosti – trvale udržitelný rozvoj, environmentální problémy, ochrana životního prostředí*

e) *NE*

f) *Zásady bezpečného pohybu ve volné přírodě, živelné pohromy (vliv člověka, opatření proti nim)*

Respondent č. 16: a), b), c), d) e) – ANO; f) – NE

Respondent č. 17: *V lesní pedagogice využíváme téměř všechny uvedené body a)-f). Programy se vždy nastavují dle věku a vzdělání skupiny.*

